

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

THỪA THIÊN HUẾ

ĐỀ CHÍNH THỨC

KIỂM TRA, ĐÁNH GIÁ NĂNG LỰC

TUYỂN SINH LỚP 6 TRƯỜNG THCS NGUYỄN TRI PHƯƠNG

NĂM HỌC 2023 - 2024

Môn: TIẾNG VIỆT

*Thời gian làm bài: 60 phút (không kể thời gian giao đề)***I. ĐỌC HIỂU, LUYỆN TỪ VÀ CÂU (5,0 điểm)****Câu 1 (2,0 điểm).** Đọc đoạn văn sau và trả lời các câu hỏi:

Lăng của các vua Hùng kê bên đền Thượng, ẩn trong rừng cây xanh xanh. Đứng ở đây, nhìn ra xa, phong cảnh thật là đẹp. Bên phải là đỉnh Ba Vì vòi vọi, nơi Mị Nương – con gái vua Hùng Vương thứ 18 – theo Sơn Tinh về trấn giữ núi cao. Dãy Tam Đảo như bức tường xanh sừng sững chắn ngang bên trái đỡ lấy mây trời cuộn cuộn. Phía xa xa là núi Sóc Sơn, nơi in dấu chân ngựa sắt Phù Đổng, người có công giúp Hùng Vương đánh thắng giặc Ân xâm lược. Trước mặt là Ngã Ba Hạc, nơi gặp gỡ giữa ba dòng sông lớn thảng năm mái miết đắp bồi phù sa cho đồng bằng xanh mát.

(Theo Đoàn Minh Tuấn, Tiếng Việt 5, tập hai, NXB Giáo dục, 2009, tr.68)

- a) Đoạn văn miêu tả gì? Nội dung đoạn văn gợi cho em nhớ đến một số truyền thuyết về sự nghiệp dựng nước và giữ nước của dân tộc, hãy nêu tên một truyền thuyết mà em biết.
- b) Tại sao các từ chỉ tên người, tên địa lý như: vua Hùng, đền Thượng, Ba Vì, Mị Nương... được viết hoa?
- c) Câu văn nào có sử dụng hình ảnh so sánh khi miêu tả sự vật?

Câu 2 (2,0 điểm). Tìm những từ láy có trong đoạn văn được trích ở Câu 1 rồi đặt một câu có sử dụng ít nhất một từ trong số những từ láy ấy.

Câu 3 (1,0 điểm). Xác định chủ ngữ (CN) và vị ngữ (VN) của câu: “Lăng của các vua Hùng kê bên đền Thượng, ẩn trong rừng cây xanh xanh.”

II. TẬP LÀM VĂN (5,0 điểm)

Dòng sông mới điệu làm sao

Nắng lên mặc áo lụa đào thướt tha

Trưa về trời rộng bao la

Áo xanh sông mặc như là mới may

Chiều trôi thơ thả áng mây

Cài lên màu áo hay hã ráng vàng.

(Nguyễn Trọng Tạo, Tiếng Việt 4, Tập hai, NXB Giáo dục, 2009, tr.118)

Dòng sông trong đoạn thơ trên được tác giả miêu tả với những hình ảnh rất đẹp, rất sinh động, thể hiện sự quan sát tinh tế, nhạy bén, linh hoạt. Muốn bài văn tả cảnh hay, có cần quan sát thật kỹ cảnh vật vào những thời điểm khác nhau, thấy được sự nét riêng, em quan sát thay đổi của cảnh vật theo thời gian như thế nào rồi miêu tả lại. Những kỹ năng ấy em đã được thực hành luyện tập trong phần Tập làm văn của môn Tiếng Việt lớp 5. Vận dụng kỹ năng đã học, hãy viết bài văn tả một cảnh đẹp của quê hương mà em yêu thích nhất.

---Hết---

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU, LUYỆN TỪ VÀ CÂU (5,0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm)

a)

- Đoạn văn trên miêu tả vẻ đẹp thiên nhiên xung quanh đền Hùng.
- Nội dung đoạn văn gợi em nhớ đến truyền thuyết Sơn Tinh Thủy Tinh.

b) Các từ chỉ tên người, tên địa lý như vua Hùng, đền Thượng, Ba Vì, Mị Nương... được viết hoa vì đây là những danh từ riêng. Danh từ riêng dùng để chỉ tên các sự vật, hiện tượng, địa danh, hay nhân vật cụ thể trong lịch sử, văn hóa, xã hội, vì vậy chúng phải được viết hoa để phân biệt với các danh từ chung và thể hiện sự tôn trọng đối với những đối tượng đó.

c) Câu có hình ảnh so sánh khi miêu tả sự vật:

Dãy Tam Đảo như bức tường xanh sừng sững chắn ngang bên trái đỡ lấy mây trời cuộn cuộn.

Câu 2 (1,0 điểm)

- Những từ láy có trong đoạn văn là: xanh xanh, vôi vôi, sừng sừng, cuộn cuộn, xa xa.
- Đặt câu:
 - + Đỉnh núi cao **vôi vôi** trông như một ngọn tháp khổng lồ vươn lên trời.
 - + Rừng cây **xanh xanh** trải dài ngút tầm mắt.
 - + Dòng sông **cuộn cuộn** chảy, cuốn theo từng mảng bèo xanh, tạo nên cảnh tượng rất sinh động.

Câu 3 (1,0 điểm)

Lăng của các vua Hùng// kê bên đền Thượng, ẩn trong rừng cây xanh xanh.

CN

VN

II. TẬP LÀM VĂN (5,0 điểm)

Dòng sông mới điệu làm sao
 Nắng lên mặc áo lụa đào thướt tha
 Trưa về trời rộng bao la
 Áo xanh sông mặc như là mới may

Chiều trôi thơ thẩn áng mây

Cài lên màu áo hay hũy ráng vàng.

(Nguyễn Trọng Tạo, Tiếng Việt 4, Tập hai, NXB Giáo dục, 2009, tr.118)

Dòng sông trong đoạn thơ trên được tác giả miêu tả với những hình ảnh rất đẹp, rất sinh động, thể hiện sự quan sát tinh tế, nhạy bén, linh hoạt. Muốn bài văn tả cảnh hay, có cần quan sát thật kỹ cảnh vật vào những thời điểm khác nhau, thấy được sự nét riêng, em quan sát thay đổi của cảnh vật theo thời gian như thế nào rồi miêu tả lại. Những kỹ năng ấy em đã được thực hành luyện tập trong phần Tập làm văn của môn Tiếng Việt lớp 5. Vận dụng kỹ năng đã học, hãy viết bài văn tả một cảnh đẹp của quê hương mà em yêu thích nhất.

Lời giải

- Về hình thức: Bài viết cần đảm bảo bố cục của 1 bài văn gồm mở bài, thân bài, kết bài. Trình bày rõ ràng, dễ hiểu.

- Về nội dung: Bài viết cần đảm bảo đủ 2 ý sau:

+ *Vẻ đẹp của cảnh đẹp quê hương*

+ *Vẻ đẹp của con người*

Bài viết có thể là sự tưởng tượng của học sinh nhưng cần làm rõ câu mở đầu.

Bài viết mẫu 1:

Quê hương là nơi nuôi dưỡng ta khôn lớn, từ thuở nằm nôi ta đã được nghe mẹ hát những bài ca dạy ta yêu quê. Nhớ về nơi chôn nhau cắt rốn, em không chỉ yêu mà còn tự hào vì nơi đó có con sông Hương đẹp say lòng người.

Dòng sông Hương khởi nguồn từ dãy núi Trường Sơn hùng vĩ, mang cái thơ mộng, thanh trong về với Thừa Thiên- Huế. Hai bên bờ sông là những hàng cây lâu năm như phượng, bằng lăng, bàng... Khi xuân tới, tất cả cùng trở ra những búp non xanh mơn mớn, nhựa sống như tràn ra mọi góc ngách quanh sông. Hè về, những cây phượng nở hoa đỏ cả một góc, bằng lăng cũng tím cả một trời. Hai màu tím, đỏ kết hợp với nhau, làm nền cho nhau khiến bờ sông rực rỡ, thu hút bao nhà nhiếp ảnh. Vào chiều thu, lá vàng khẽ rơi, trên các bãi cỏ ven sông, thấp thoáng một vài người câu cá và các cụ già đang cùng nhau chơi một ván cờ tướng, sông lúc ấy trông bình dị, hiền hòa lắm. Đông về, cây cối xác xơ, làn gió hanh lướt qua khẽ rung các cành khẳng khiu, nhưng trên lối đi, các cặp đôi vẫn nắm tay nhau, ngắm mặt sông phẳng lặng như gương khiến con sông đẹp, có sức sống hơn. Bờ sông đã

đẹp, mặt sông càng đẹp hơn. Nước trong sông mùa nào cũng đầy ăm ắp, trong xanh và phẳng như mặt gương soi bóng bầu trời và khung cảnh ven sông. Lòng sông rộng, thỉnh thoảng một vài làn gió nhẹ thổi qua, những gợn sóng lăn tăn xô đẩy nhau như chơi trò đuổi bắt tới tận bờ bên kia sông. Mùa đông, sông mang trên mình chiếc áo xám như bầu trời. Tới mùa xuân, chiếc áo ấy được thay bằng màu hồng thướt tha như tà áo của người thiếu nữ mới lớn, trông dịu dàng đằm thắm lắm. Khi hè về, bộ cánh của sông rực rỡ, trẻ trung như người con gái hồn nhiên, lơ đãng ngắm nhìn phố Huế thơ mộng. Thu về, chiếc áo xanh trong mà bầu trời mang tới cho sông khiến nó đẹp lạ. Dù là mùa nào đi chăng nữa, sông vẫn mềm mại như một dải lụa vắt ngang qua quê em. Sông Hương đẹp, đằm thắm như con người nơi xứ Huế mộng mơ này. Vì vậy mà mọi hoạt động của người dân ở đây đều mang nét hài hòa đặc trưng. Nhất là khi đi thuyền Rồng trên sông, nghe câu Nam Ai, Nam Bình, nghe nhịp phách tiền, đàn tranh,... Hay ngắm bầu trời vào đêm trăng sáng khi đang ngồi ven sông, và ngắm hoàng hôn trên chiếc cầu bắc qua sông... Những khi ấy tâm hồn em như hòa vào làm một với con sông. Em như nghe văng vẳng tiếng chuông chùa Thiên Mụ, tiếng lòng sông ngân nga những câu dậm, câu ca ngọt ngào,... Ngắm con sông quê trong một ngày chủ nhật, em chợt nhớ tới tác phẩm "Ai đã đặt tên cho dòng sông" của Hoàng Phủ Ngọc Tường, và các tác phẩm văn chương khác nữa viết về con sông Hương. Con sông quê đã đi vào những áng văn muôn đời bất hủ, cũng như là minh chứng cho vẻ đẹp vĩnh cửu của nó vậy.

Em rất yêu dòng sông Hương, đó là một cảnh đẹp làm nên nét đặc trưng của xứ Huế thân thương. Em sẽ cố gắng học tập chăm chỉ để sau này thành công, đi muôn nơi, mang vẻ đẹp của dòng sông này tới mọi người.

Bài viết mẫu 2:

Em sinh ra và lớn lên ở nông thôn. Nơi ấy có khung cảnh thiên nhiên yên bình và êm đềm với những khung cảnh rất đời bình dị mà nên thơ: dòng sông nước lững lờ trôi, phẳng lặng trong vắt như tấm gương soi; con đường nhỏ thân quen người người qua lại mỗi ngày; khu vườn nhà ai luôn tràn ngập hương thơm và sắc màu... Tất cả đã hòa thành một bức tranh tươi đẹp vào mỗi thời điểm khác nhau trong ngày. Nhưng nếu ai đó hỏi em thích nhất cảnh vật nào vào buổi sáng trên quê hương em thì em không ngần ngại mà trả lời rằng đó là trên cánh đồng.

Em rất thích cánh đồng quê em bởi đó không chỉ là vùng đất đem lại giá trị kinh tế chủ yếu cho người dân quê hương em mà còn là khung cảnh nổi bật nhất, chỉ cần nhắc đến cánh đồng bao la thẳng cánh cò bay là ngay lập tức có thể tưởng tượng ra được khung cảnh một làng quê yên bình êm ả. Buổi sáng ngày hôm ấy vẫn còn in đậm trong tâm trí em, như thể mới chỉ là ngày hôm qua thôi vậy.

Hôm ấy là một buổi sáng mùa hạ. Em thức dậy thật sớm theo mẹ ra đồng gặt lúa. Khi ấy trời mới chỉ tờ mờ sáng, trong không khí hơi se se lạnh, em cảm nhận được hơi sương đêm hạ để lại. Ra khỏi nhà, theo chân mẹ đi trên con đường làng quen thuộc. Con đường này em đã đi rất nhiều lần rồi mà chẳng hiểu sao ngày hôm ấy lại thấy nó đẹp một cách lạ thường, có lẽ là bởi em được ngắm một khung cảnh tươi đẹp trong một buổi sáng sớm thế này lần đầu tiên.

Mẹ theo con đường làng, em và mẹ rất nhanh đi đến cánh đồng phía cuối con đường. Cánh đồng bao la và rộng lớn, dưới ánh sáng hơi mờ của bầu trời trên cao, em có thể nhìn thấy một màu vàng bát ngát xen vài mảng màu xanh nhạt. Mẹ em nói lúa đang chín rồi, chẳng mấy chốc nữa là gặt được mà thôi. Em mãi mê phóng tầm mắt ra xa để có thể nhìn thấy điểm dừng của những cánh đồng ấy nhưng lại chẳng thể thấy được. Càng nhìn ra xa, càng thấy một màu vàng xanh trải dài, như thể kéo mãi đến tận chân trời vậy.

Chẳng mấy chốc, thời gian đã trôi qua, trời đã dần bắt đầu sáng lên. Ông bà ta có câu: “Ngày tháng năm chưa nằm đã sáng. Ngày tháng mười chưa cười đã tới” quả đúng là chẳng hề sai. Mới chỉ hơn 5 giờ sáng thôi, khi tiếng gà gáy vang lên báo hiệu một ngày mới đã bắt đầu thì trời đã sáng hẳn rồi. Lúc này, em mới có cơ hội được ngắm nhìn kỹ cánh đồng quê hương.

Những thửa ruộng được ngăn cách với nhau bởi những dải đất màu đen nho nhỏ. Mỗi thửa lại có những màu vàng đậm nhạt khác nhau, như một bức tranh triu tượng mà tạo hóa đã họa ra vậy. Những cây lúa nặng hạt bắt đầu cong mình sang một bên, lá lúa cũng đã bắt đầu chuyển sang màu vàng, chờ người đến gặt hái. Dưới ánh mặt trời, cánh đồng như lấp lánh hơn. Những lá lúa rung rinh trong gió hạ như những cô nàng điệu đà phát phơ bím tóc vậy.

Lúc này, người dân đã bắt đầu ra đồng. Cả cánh đồng dần ngập tràn tiếng cười tiếng nói của mọi người, hứa hẹn một vụ mùa bội thu. Những bóng nón trắng nhấp nhô trên cánh đồng cùng những cánh cò bay lả bay la như phần nào tô điểm thêm cho cánh đồng quê hương.

Em rất yêu khung cảnh buổi sáng trên cánh đồng quê hương em. Bởi đó là khoảnh khắc vô cùng đẹp và tươi sáng. Em mong rằng mình sẽ lại có cơ hội lần nữa được ngắm nhìn cánh đồng vào buổi sáng mùa hạ như thế.